Sylwester SZAFARZ

XV Konferencja na szczycie w Johannesburgu

Bezprecedensowe wydarzenie

Przyznaję bez jakichkolwiek przechwałek, że publikowałem systematycznie opracowania o kolejnych Konferencjach na szczycie BRICS od samego początku funkcjonowania tej Organizacji po dziś dzień. Napisałem też książkę pt.”Ewolucja BRICS”, która ukazała się w 2017 r. nakładem warszawskiego Wydawnictwa „Kto jest Kim”. Tak więc analizowana problematyka nie jest mi obca. Wbrew czarnowidztwu i pesymistycznym prognozom neoliberalnych nieprzyjaciół, przewidywałem od zarania pomyślny rozwój i wielki pożytek dla świata wynikający z istnienia oraz z doskonalenia programów i praktycznego funkcjonowania tej Organizacji. To było do przewidzenia od dawien dawna. Niemniej jednak nie taję bynajmniej, że przebieg i dorobek XV Konferencji na szczycie BRICS w Johannesburgu (22-24.08.2023.) przeszedł moje najśmielsze oczekiwania. Istotnie, XV Konferencja jest unikalnym wydarzeniem bez precedensu w całej, zresztą dość krótkiej, historii i teraźniejszości BRICS, w rozwoju której też nastała niewątpliwie Nowa Era.

Nota bene: już po raz trzeci Konferencja tego rodzaju odbyła się w RPA (poprzednie miały miejsce: V-ta w Durbanie, w marcu 2013 r. i X-ta też w Johannesburgu, w lipcu 2018 r.). W okresie pandemii Konferencje odbywały się via video links i dopiero ta ostatnia (normalna) umożliwiła bezpośrednie przemówienia kontakty i spotkania delegatów (z wyjątkiem W.W. Putina).

Reprezentatywnym delegacjom z 5 mocarstw członkowskich przewodniczyli: Prezydent Luis Inacio Lula da Silva (Brazylia), Prezydent Władimir Władimirowicz Putin (Rosja) - via video link - reprezentowany przez Siergieja Ławrowa, Ministra Spraw Zagranicznych, Premier Narendra Modi (Indie), Prezydent Xi Jinping Chiny), Prezydent Matamela Cyril Ramaphosa (RPA, South Africa, dlatego S figuruje w skrótowej nazwie Organizacji). Protokólarna kolejność jest zazwyczaj zgodna z układem liter w tym skrócie. Ponadto, Gospodarze XV Konferencji zaprosili przywódców 69 państw świata jako obserwatorów (wszystkich, tzn. 55, z Afryki, łącznie z African Union, której przewodniczy Moussa Faki Mahamat, Prezydent państwa Komory oraz innych z tzw. Globalnego Południa, (Global South). Uczestniczyli oni w końcowej sesji XV Konferencji o tzw. rozszerzonym formacie (expanded session). To było absolutne novum w dotychczasowej praktyce konferencyjnej BRICS.

W obradach uczestniczył także Pan Antonio Guterres, Sekretarz Generalny ONZ, którego wypowiedź była, z gruntu, pozytywna; a mianowicie: ludzkość zmierza do wielobiegunowego świata (multipolar world), w związku z czym niezbędne jest utworzenie nowych instytucji wielobiegunowych oraz przeprowadzenie odpowiednich reform z uwzględnieniem nowych realiów oraz faktu, że nie istnieje alternatywa wobec potrzeby współpracy. Np. Afryka wydziela

do atmosfery tylko 3% globalnego wolumenu gazów przemysłowych, ale cierpi najbardziej z tego powodu spośród wszystkich kontynentów i państw. W XV Konferencji uczestniczyła również Pani Dilma Rousseff, szefowa New Development Bank, b. Prezydent Brazylii. Ciekawe, że jeszcze w czerwcu 2023 roku Emmanuel Macron, Prezydent Francji, wyrażał chęć uczestniczenia w obradach XV Konferencji, ale później zrezygnował z tego pomysłu. Już ponad 40 krajów zadeklarowało wolę przystąpienia do BRICS, a 23 spośród nich złożyły formalne wnioski w tej sprawie.

Motto XV Konferencji zostało sformułowane następująco: „Partnerstwo na rzecz wzajemnie przyspieszonego wzrostu (gospodarczego) zrównoważonego rozwoju i kompleksowego (całościowego, powszechnego) multilateralizmu". Naturalnie, główne obrady toczyły się na sesjach plenarnych, ale było tam także wiele ważnych imprez towarzyszących, jak np.: BRICS Business Forum, China-Africa Leaders' Round Table Dialogue, konferencje prasowe, liczne spotkania, np. na tematy kulturalne i rozmowy dwustronne itp. W tak napiętym programie obrad konferencyjnych oraz różnorodnych imprez towarzyszących, bardzo ożywioną działalność polityczną wykazywał, w szczególności, Prezydent Xi Jinping, który wykorzystał jednocześnie pobyt w RPA celem złożenia oficjalnej wizyty państwowej w tym kraju i przeprowadzenia licznych rozmów dwustronnych. Np.: z Prezydentami: RPA, Kuby, Senegalu, Etiopii, Bangladeszu, Tanzanii, Iranu, Malawi, Namibii i in. W tym kontekście sławetna Xiplomacy zajaśniała pełnym blaskiem.

Celem zaprezentowania ogromnego i stale rosnącego potencjału i możliwości działania BRICS, podaję poniżej kilka wybranych danych statystycznych dotyczących tej Organizacji. I tak, łączna liczba ludności państw członkowskich BRICS = 3,2 mld czyli ponad 40% całej ludzkości, a Chińczyków i Afrykańczyków razem = 2,8 mld obywateli; do tego należy dodać niedługo łączną liczbę ludności nowych państw członkowskich, a mianowicie: Argentyny (46 mln), Egiptu (113 mln), Etiopii (127 mln), Iranu (90 mln), Arabii Saudyjskiej (37 mln) i Zjednoczonych Emiratów Arabskich (10 mln) - razem nowi członkowie = 423 mln obywateli plus dotychczasowi członkowie to 3,2 mld, czyli rozszerzony BRICS (od 01.01.2024.) łącznie posiadać będzie 3.623.000.000 obywateli. Oznacza to wzrost od 42% do 47% całej lidzkości. To wielki i potężny potencjał społeczno-gospodarczy, rynek konsumencki i największe na świecie zasoby siły roboczej.

Komentatorzy podkreślają, że przyjęcie nowych państw członkowskich do BRICS oznaczać będzie poważny „zastrzyk świeżej krwi" dla tej Organizacji. Udział rozszerzonego BRICS w wytwarzaniu Światowego Produktu Brutto (ŚPB) zwiększy się od ponad 26% do 29% oraz od 18% do 21% w łącznej wartości obrotów handlu międzynarodowego. Niestety, miarą głębi obecnego światowego kryzysu ekonomicznego jest wiarygodna prognoza „wzrostu" gospodarczego na rok 2023 w wysokości marnych i niewystarczających 3%; niemniej jednak wartość obrotów handlowych Chin z państwami członkowskimi BRICS wzrosła ostatnio o 19,1%, osiągając, rok do roku, kwotę 2,38 bln juanów (= 330,62 mld USD). BRICS-owski New Development Bank finansuje w różnych krajach, szczególnie z Globalnego Południa, prawie 100 przedsięwzięć (projects) gospodarczych o łącznej wartości 33,2 mld USD. Po przyjęciu 6 nowych państw członkowskich do Organizacji, co uchwalono na XV Konferencji, BRICS znajdzie się w posiadaniu ponad 50% (!) globalnych zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego.

W II Deklaracji z Johannesburga, o czym piszę w dalszej kolejności, zawarta jest pełna gama zagadnień omawianych na XV Konferencji. Natomiast, już teraz pragnę zaprezentować wybrane priorytetowe propozycje, oceny i wnioski zgłoszone na tejże Konferencji. Tworzą one wielobarwny bukiet zamiarów, potrzeb, planów oraz problemów wymagających rozwiązania dla dobra samej Organizacji, Globalnego Południa i całej ludzkości. Oto one: budowanie całościowego świata (inclusive multilateral world), tworzenie nowego pokojowego, sprawiedliwego i wielobiegunowego ładu międzynarodowego zamiast neoliberalnego „zamkniętego obozu" („closed camp"), poprawienie zarządzania sprawami światowymi, udoskonalenie systemu płatności międzynarodowych, rozwijanie międzynarodowej wymiany społecznej i kulturalnej, ograniczenie szkodliwej dla świata hiperinflacji w USA i w UE oraz stymulowanie procesu dedolaryzacji, wprowadzenie jednej waluty rozliczeniowej w ramach BRICS i redukcja finansowej dominacji zachodniej i dolarowej, niezbędne ograniczenie wzrostu stóp procentowych, zwalczanie prowokacyjnych, fałszywych i tendencyjnych poglądów na temat BRICS (np. że Organizacja ta stanowi „przeciwwagę" dla G-7 itp.), ograniczanie negatywnego wpływu konsekwencji wojny na Ukrainie na inne kraje świata, promowanie nowej „złotej ery" w stosunkach BRICS (szczególnie Chin) z Afryką i z całym Globalnym Południem. Trzeba przyznać, że ww. i inne kluczowe zagadnienia omawiane na XV Konferencji mają doniosłe znaczenie dla postępu i rozwoju całej naszej cywilizacji oraz, w pierwszym rzędzie, dla wyprowadzenia jej ze współczesnej zapaści kryzysowej.

Przemówienia przywódców

Bardzo ważnym i cennym uzupełnieniem oraz wzbogaceniem merytoryczno-programowym powyższych zagadnień były wątki zawarte w przemówieniach szefów delegacji, o czym poniżej. Z uwagi na wiele ważnych imprez towarzyszących XV Konferencji, szefowie delegacji wygłaszali nie jedno, jak to zwykle bywało, lecz po 3 - 4 merytoryczne przemówienia zasługujące na uwagę szczególnie w kwestiach politycznych, społeczno-gospodarczych i międzynarodowych. Jednakże w niniejszym opracowaniu analizuję, przede wszystkim, najważniejsze treści zawarte w głównych przemówieniach przywódców wygłoszonych na I sesji plenarnej. XV Konferencja uczyniła elegancki gest wobec jej głównego gospodarza i rotacyjnego Przewodniczącego BRICS, w związku z czym Prezydent RPA przemawiał jako pierwszy, a nie jako ostatni zgodnie z przyjętym wcześniej protokółem alfabetycznym (S = South Africa).

(S) Prezydent Matamela Cyril Ramaphosa:

Ocenił bardzo pozytywnie funkcjonowanie i działalność BRICS, która stanowi największą siłę motoryczną w zakresie globalnego wzrostu gospodarczego, handlu i inwestycji oraz w dążeniu do całościowego, sprawiedliwego i równoprawnego ładu światowego. Organizacja ta opowiada się zdecydowanie za zrównoważonym rozwojem i za likwidacją największych wyzwań, jakimi są: ubóstwo, nierówność i niedorozwój. Należy powitać zaangażowanie BRICS w Afryce w duchu partnerstwa i wzajemnego poszanowania. Co więcej, BRICS promuje również interesy Globalnego Południa oraz domaga się, aby państwa rozwinięte dotrzymywały swych zobowiązań wobec krajów rozwijających się. RPA wyraża ubolewanie z powodu konfliktów trwających na świecie, które sprawiają obywatelom wielkie cierpienia i dotkliwe doświadczenia życiowe oraz opowiada się za rozwiązaniami dyplomatycznymi i negocjacjami a także za

przestrzeganiem norm zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych. RPA jest poważnie zaniepokojona wykorzystywaniem istniejących globalnych systemów finansowych i płatniczych jako instrumentów nacisku geopolitycznego oraz opowiada się za korzystaniem z krajowych walut w celach rozliczeniowych. Zdaniem Prezydenta RPA, nowe współczesne realia polityczne, społeczne i technologiczne wymagają doskonalenia treści i mechanizmów współpracy międzynarodowej oraz przeprowadzenia fundamentalnych reform w sferze zarządzania sprawami globalnymi w dążeniu do budowania bardziej całościowego ładu światowego.

(B) Prezydent Luis Inacio Lula da Silva:

Współczesna sytuacja międzynarodowa staje się coraz bardziej złożona, bowiem nasila się psychoza zimnowojenna i rywalizacja geopolityczna. Z kolei, te szaleństwa powodują wielką niepewność na arenie międzynarodowej i podważają multilateralizm (wielobiegunowość). Nie możemy pozwolić sobie na unikanie kwestii głównego bieżącego konfliktu, jaki ma miejsce na Ukrainie oraz jego efektów o charakterze globalnym. Opowiadamy się za bezpośrednimi kontaktami pomiędzy Moskwą i Kijowem. Brazylia wyraża gotowość do udzielenia pomocy celem doprowadzenia do zawieszenia broni oraz do zapewnienia sprawiedliwego i trwałego pokoju. Co więcej, wojna na Ukrainie ukazuje ograniczenia możliwości Rady Bezpieczeństwa ONZ. BRICS powinien przyczynić się do uregulowania konfliktu na Ukrainie i innych konfliktów, aby umożliwić życie w pokoju cierpiącym narodom, które na takie życie zasługują.

Prezydent Brazylii opowiedział się również za zwiększeniem roli kobiet w działalności politycznej, społecznej i in. Posłużył się przy tym cytatem zaczerpniętym z jednej z wypowiedzi Thomasa Sankary, znanego działacza panafrykańskiego (cytat): „nie powinniśmy dążyć do takiego społeczeństwa, w którym polowa ludności jest zmuszana do milczenia przez męskich szowinistów, dyskryminowania w życiu politycznym oraz w dziedzinie zatrudnienia. Prawda jest taka, że to mężczyźni walczą na wojnach, a kobiety błagają o pokój. Mówca powołał się również na statystyki FAO, z których wynika, że 735 mln ludzi głoduje codziennie, a jednocześnie świat wydaje na zbrojenia ponad 2 bln USD. To jest niedopuszczalne. L.I. Lula da Silva ostrzegł też, że powodzenie ONZ-owskiej Agendy 2030 (ws. zrównoważonego rozwoju świata) jest poważnie zagrożone. Bowiem, np., bardzo trudno jest redukować zmiany klimatyczne w sytuacji, kiedy w tak wielu krajach rozwijających się panuje głód, ubóstwo i inne plagi bytowe. Mówca nazwał po imieniu winowajców tych nieszczęść i zaniedbań mówiąc: „ci, którzy przeprowadzili rewolucję przemysłową i jak drapieżnicy uprawiali kolonialny rabunek surowców celem ich sprzedaży na rynku światowym, ponoszą główną odpowiedzialność za kryzys klimatyczny. To oni właśnie mają do spłacenia historyczny dług wobec planety Ziemia i całej ludzkości”.

Jeśli zaś chodzi o Brazylię, to podejmuje ona zwielokrotnione starania o ochronę lasów tropikalnych (rain forest) oraz o zachowanie różnorodności gatunków (biodiversity). Również w celu ochrony środowiska naturalnego potrzebny jest nowy międzynarodowy system finansowy, który, zamiast stymulowania nierówności, będzie pomagał krajom o niskich i średnich dochodach w zakresie wprowadzania niezbędnych zmian strukturalnych. Przestarzały system rodem z Bretton Woods powinien zostać anulowany. On to właśnie powoduje ograniczenia w postaci zadłużenia zagranicznego hamujące zrównoważony rozwój. Rzeczą niedopuszczalną

jest fakt, że kraje rozwijające się są karane ośmiokrotnie wyższym oprocentowaniem zadłużenia niż kraje rozwinięte. Również wielostronny (międzynarodowy) system handlowy powinien być uwolniony od praktyk dyskryminacyjnych. Poważna w tym rola BRICS-owskiego Nowego Banku Rozwoju. I wreszcie, wprowadzenie jednej wspólnej waluty państw członkowskich BRICS celem regulowania płatności w transakcjach handlowych i inwestycyjnych przyczyni się do rozszerzenia naszych opcji płatniczych i do zmniejszenia naszych słabszych punktów.

(R) Prezydent Władimir Władimirowicz Putin:

Na wstępie mówca przedstawił swą ocenę przyczyn i przebiegu wojny na Ukrainie (cytat): „próby podejmowane przez niektóre państwa zmierzające do zachowania ich hegemonii światowej utorowały drogę do głębokiego kryzysu na Ukrainie. Rozpoczął się on na całego wówczas, kiedy doprowadzono do antykonstytucyjnego zamachu stanu w tym kraju przy pomocy państw zachodnich. W ślad za tym rozpętano wojnę przeciwko narodowi, który odmawiał zaaprobowania zamachu. Była to okrutna i niszczycielska wojna, jaka trwała przez osiem lat. Rosja postanowiła opowiedzieć się po stronie narodu, który walczył o zachowanie swej kultury, tradycji, języka i o przyszłość. Powstrzymanie wojny przeciwko społeczeństwu Donbasu wywołanej przez Zachód i jego satelitów jest jedynym elementem określającym nasze poczynania na Ukrainie”. W.W. Putin podziękował sojusznikom za poparcie w dążeniu do uzyskania sprawiedliwego i pokojowego uregulowania konfliktu ukraińskiego.

Prezydent wyraził też uznanie w związku z pomyślną realizacją strategii BRICS w zakresie partnerstwa gospodarczego do roku 2025, szczególnie w dziedzinie dywersyfikacji łańcuchów zaopatrzeniowych, dedolaryzacji, przechodzenia w rozliczeniach na waluty narodowe, rozwijania gospodarki cyfrowej, popierania małych i średnich przedsiębiorstw oraz realizowania uczciwych transferów technologicznych. Opowiedział się także za tworzeniem nowych trwałych i bezpiecznych szlaków transferowych oraz zaproponował ustanowienie tzw. korytarza Północ-Południe. Miałby on połączyć rosyjskie porty na morzach północnych i na Bałtyku z terminalami morskimi w Zatoce Perskiej i na Oceanie Indyjskim. BRICS powinien powołać do życia specjalną komisję ds. transportu, grupę roboczą ws. medycyny nuklearnej oraz analogiczną grupę ds. kobiet celem zwiększenia ich roli w życiu politycznym i społecznym.

Rosja będzie kolejnym rotacyjnym Przewodniczącym BRICS w 2024 r. W związku z tym XVI Konferencja na szczycie odbędzie się najprawdopodobniej w miesiącu październiku owego roku, w Kazaniu, pod tytułem: „Umacnianie multilateralizmu dla dobra sprawiedliwości w rozwoju globalnym i w zapewnianiu bezpieczeństwa”. W związku z XVI Konferencją zorganizowanych zostanie ok. 200 imprez okolicznościowych w kilkunastu miastach Federacji Rosyjskiej. Rosja będzie doskonalić współpracę międzynarodową z zainteresowanymi partnerami zagranicznymi, szczególnie z ONZ, również w takich dziedzinach jak: umacnianie bezpieczeństwa, zwalczanie terroryzmu i jego ideologii, redukowanie prania brudnych pieniędzy i odzyskiwanie środków uzyskanych metodami przestępczymi itp. Rosja zmierzać też będzie do doskonalenia systemów finansowo-bankowych, podatkowych, celnych i antymonopolowych oraz do zwiększania efektywności swych poczynań w dziedzinie nauki i techniki, innowacji, oświaty, twórczości intelektualnej, sportu, ochrony zdrowia, kultury i sztuki oraz w sferze problematyki młodzieżowej. W czerwcu 2024 r. odbędą się igrzyska sportowe i tzw. turniej przyszłości w Kazaniu oraz Światowy Festiwal Młodzieży w Soczi, w marcu 2024 r.

Ciekawe i ważne: warto również zwrócić uwagę na najważniejsze elementy wypowiedzi (via video link) W.W. Putina na końcowej sesji BRICS +, czyli w tzw. rozszerzonym formacie z udziałem przedstawicieli ponad 50 państw i organizacji regionalnych. Prezydent, także jako gospodarz XVI Konferencji, stwierdził mianowicie, co następuje: nowy wielobiegunowy ład światowy będzie wynikiem obiektywnego procesu; to ład uwzględniający realne wyważenie interesów stron w dążeniu do budowania własnych modeli rozwojowych, do zachowania własnych kultur i tradycji. BRICS nie zamierza rywalizować przeciwko komukolwiek czy też traktować się jako przeciwwaga w stosunku do innych podmiotów. Natomiast Zachód usiłuje promować kolonializm w nowej formie, grabi zasoby z krajów rozwijających się i powoduje poważne zagrożenie dla nich ze strony radykalnego neoliberalizmu. Co więcej, niektórzy politycy zachodni lansują, ksenofobię i rozmaite rodzaje ekstremizmu, cynicznie usprawiedliwiają neonazizm i skłaniają terrorystów do wysługiwania się oportunistycznym celom tychże polityków.

Mówca wyraził słowa wdzięczności za przyjazny stosunek państw afrykańskich wobec Rosji, która deklaruje ponownie swą gotowość do rozwijania wszechstronnej współpracy z Afryką, szczególnie jeśli chodzi o eksport artykułów rolno-spożywczych i nawozów sztucznych. Niezależnie od sankcji zachodnich, Rosja przekaże Afryce za darmo 25.000 - 50.000 ton zbóż oraz zwiększać będzie systematycznie dostawy energii i surowców energetycznych po umiarkowanych cenach. W dającej przewidzieć się przyszłości nie będzie alternatywy wobec paliw węglowodorowych, zaś przechodzenie gospodarek do
niskiego poziomu zużycia węgla powinno być stopniowe, wyważone, odpowiednio przygotowane itp. Rosja opowiada się za stosowaniem energii odnawialnych, łącznie z nowymi rodzajami reaktorów nuklearnych, z technologiami wodorowymi i z hydroelektrowniami. Obecnie w dziedzinie energetycznej przedsiębiorstwa rosyjskie realizują w 16 krajach Afryki 30 przedsięwzięć inwestycyjnych o łącznej mocy 3,7 gigawatów.

(I). Premier Narendra Modi

Rozpoczął od znamiennego gestu wobec RPA eksponując silne związki współpracy Indii z tym państwem afrykańskim. Otóż, jeszcze 110 lat temu Mahatma Gandhi założył tzw. „farmę Tołstoja" niedaleko od Johannesburga. M. Gandhi był pod przemożnym wpływem filozofii L. Tołstoja ws. nieprzeciwstawiania się złu przemocą. (Nota bene: pod nazwą owej farmy kryje się pustelnia, ashram w języku hindi, założona przez Mahatmę Gandhi w czasie jego pobytu na południu Afryki. Ashramy pełniły wówczas funkcje sztabów podczas kampanii satyagraha, tzn. trzymania się prawdy w warunkach zdecydowanej, ale bez stosowania przemocy, walki ze złem. Kampanie satyagraha wymierzone były przeciwko dyskryminacji Hindusów zamieszkujących wówczas w prowincji Transwal na południu Afryki. Mam wrażenie, że Premier N. Modi zechciał odnieść wymienione elementy ówczesnej filozofii Lwa Tołstoja i Mahatmy Gandhi do traktowania przejawów zła w czasach nam współczesnych.

Mówca ocenił pozytywnie owoce działalności BRICS np. w rozwijaniu współpracy społecznej (people-to-people cooperation) oraz, w szczególności, działalność New Development Bank, który odgrywa ważną i pożyteczną rolę w stymulowaniu rozwoju krajów Globalnego Południa. N. Modi przedstawił też partnerom pakiet interesujących propozycji programowych, a mianowicie: - doskonalić współpracę w dziedzinie kosmicznej, w której już tworzona jest

konstelacja satelitarna (satellite constellation) oraz założyć w BRICS konsorcjum ds. eksploracji kosmosu; - rozwijać współpracę w sferze oświaty i nauki, w doskonaleniu zawodowym oraz w postępie technologicznym, tak aby nasze społeczeństwa były zorientowane ku przyszłości (future ready); - przezwyciężać bariery językowe, co już jest realizowane w Indiach. Ich doświadczenia w tej mierze powinny być przekazywane pozostałym państwom członkowskim BRICS. Jednakże zróżnicowanie (różnorodność) językowa w Indiach stanowi również o ich wielkiej sile; - podejmować starania, aby lepiej poznawać mocne punkty (atuty) państw członkowskich BRICS; - zapewnić lepszą ochronę dużych drapieżników („big cats"); - udoskonalić współpracę między poszczególnymi państwami członkowskimi w zakresie medycyny tradycyjnej i utworzyć rejestr zabiegów w tej dziedzinie. N. Modi zaapelował też o rozwijanie współpracy między wszystkimi państwami i narodami na zasadzie: „ jedna Ziemia, jedna rodzina i jedna przyszłość („One Earth, One Family, One Future") oraz zaproponował włączenie Unii Afrykańskiej do G20 i zapewnił o pełnym poparciu Indii dla rozszerzenia BRICS.

(C) Prezydent Xi Jinping

Motto przemówienia przywódcy chińskiego brzmiało następująco: „Dążenie do rozwoju poprzez solidarność i współpracę oraz podejmowanie naszej odpowiedzialności za pokój". Przemówienie to, o dużym znaczeniu polityczno-programowym, składa się z kilku wyodrębnionych monotematycznych części merytorycznych, a mianowicie: część I - rozwijanie współpracy biznesowej i finansowej celem pobudzania (stymulowania) wzrostu gospodarczego". BRICS kształtuje „krajobraz międzynarodowy" niezależnie od zmian dokonujących się w nim. Wola współpracy państw członkowskich jest ich wspólnym dążeniem („aspiration") i nie ulegnie zmianie. Ważnym zadaniem jest przeprowadzenie reform w sferze zarządzania sprawami globalnymi (global governance) oraz przysporzenie światu większej dozy pewności, stabilności i pozytywnej energii. W tym celu niezbędne jest pogłębienie współpracy biznesowej i finansowej. (Cytat): „rozwój jest niezaprzeczalnym prawem wszystkich państw, a nie przywilejem zastrzeżonym tylko dla kilku z nich". BRICS przeciwstawia się praktyce wprowadzania podziałów (decoupling) oraz rozrywania łańcuchów zaopatrzenia i stosowania nacisków (przymusu) metodami ekonomicznymi. ChRL utworzy wspólnie z BRICS park nauki i innowacji w Nowej Erze, będzie prowadzić badania Ziemi z kosmosu (remote sensing), promować rozwój rolnictwa, ochronę środowiska naturalnego i ograniczanie szkód powodowanych przez klęski żywiołowe.

Część II - rozszerzanie współpracy politycznej i w sprawach bezpieczeństwa celem utrwalania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego. Wymaga to przezwyciężenia mentalności zimnowojennej występującej wśród niektórych ośrodków i decydentów. (Cytat): „wysiłki zmierzające do zapewnienia sobie absolutnego bezpieczeństwa kosztem innych są nieuchronnie skazane na niepowodzenie. Kryzys ukraiński dotarł do obecnego stadium z powodu złożonych przyczyn. Obecnie pilną sprawą jest nakłanianie do rozmów pokojowych, promowanie deeskalacji, położenie kresu działaniom bojowym i ustanowienie pokoju. Nikt nie powinien dolewać oliwy do ognia celem pogarszania sytuacji". BRICS będzie kroczyć nadal drogą pokojowego rozwoju i umacniania partnerstwa strategicznego oraz wspierać wysiłki zmierzające do wygaszania ognisk zapalnych. Sztuczna inteligencja (Artificial Intelligence - AI) wyznacza nową erę w rozwoju świata. BRICS postanowił już utworzyć grupę studyjną w tej materii. Technologie AI powinny być niezawodne, podlegające kontroli i dostępne dla

wszystkich na zasadach równości.

Część III - rozszerzanie współpracy społecznej. Tzw. people-to-people exchanges powinny być rozwijane i doskonalone oraz przyczyniać się do wzajemnego uczenia się między poszczególnymi cywilizacjami. Ważnym zadaniem BRICS-u jest promowanie ducha kompleksowości, pokojowego współistnienia, harmonijnych stosunków pomiędzy cywilizacjami oraz poszanowania w stosunku do wszystkich krajów, jeśli chodzi o ich niezależny wybór własnych dróg modernizacji. BRICS będzie także rozwijać współpracę w sferze oświaty, kształcenia zawodowego, również cyfrowego oraz w dziedzinie kultury tradycyjnej.

Część IV - wspieranie stosowania zasad uczciwości i sprawiedliwości celem doskonalenia zarządzania sprawami globalnymi. Niektórzy usiłują gromadzić się (kojarzyć się) z innymi celem tworzenia ekskluzywnych ugrupowań i wciskania im swych własnych reguł jako norm międzynarodowych. To są metody nawet bardziej niż nie akceptowalne. Bowiem doskonalenie zarządzania sprawami światowymi powinno zmierzać do dzielenia się możliwościami rozwoju i wspólnego sprostania wyzwaniom globalnym. (Cytat): „normy międzynarodowe powinny być stanowione i przestrzegane wspólnie przez wszystkie kraje w oparciu o cele i o zasady zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych, a nie dyktowane przez tych, którzy mają najsilniejsze muskuły i najdonioślejszy głos". BRICS opowiada się zdecydowanie za prawdziwym multilateralizmem i wspiera taki system międzynarodowy, w centrum którego znajdzie się ONZ i WTO (Światowa Organizacja Handlu - SOH), jeśli chodzi wielostronny system handlowy oraz odrzuca małe grupki czy też ekskluzywne bloki. Dlatego też niezbędne jest zreformowanie międzynarodowego systemu finansowego i walutowego oraz odpowiednie zwiększenie reprezentacji i wzmocnienie głosu krajów rozwijających się w tym systemie. Chiny popierają plan przyłączenia nowych krajów do rodziny BRICS.

Wzruszającym i wymownym ukoronowaniem analizowanego przemówienia przywódcy chińskiego było jego odwołanie się do znanego przysłowia afrykańskiego: „jeśli chcesz iść szybko, to idź sam, zaś jeśli chcesz iść daleko, to idź razem z innymi". Prezydent Xi Jinping wspomniał także o normie zaczerpniętej z filozofii ubuntu: „ja jestem bowiem my jesteśmy". Pojęcie to (ubuntu) pochodzi z afrykańskiego narzecza Nguni Bantu i oznacza humanizm (humanity), wobec innych ludzi.

II Deklaracja z Johannesburga

Dlatego jest to II Deklaracja, bowiem I została uchwalona na poprzedniej X Konferencji BRICS też w Johannesburgu, w roku 2018. Analizowany tekst, przyjęty na zakończenie obrad XV Konferencji, jest dokumentem polityczno-strategiczno-programowym o doniosłym znaczeniu dla BRICS, dla Globalnego Południa i dla całego świata. W kompleksowym i w pogłębionym ujęciu dokument ten zawiera analizę wszelkich najważniejszych problemów, bolączek, kłopotów oraz propozycji rozwiązań zmierzających do poprawienia doli człowieczeństwa, do wyprowadzenia go z zapaści kryzysowej i do uratowania życia na Ziemi. II Deklaracja zawiera 26 stron w wersji angielskiej i składa się z preambuły, z 6 rozdziałów monotematycznych i z 94 punktów szczegółowych. W załączniku do niniejszego opracowania przedstawiam w PDF-ie pełny tekst II Deklaracji w wersji angielskiej i dlatego w tym opracowaniu wymieniam jedynie jej najważniejsze sformułowania, oceny i propozycje.

Rozdział I pt.: „Partnerstwo na rzecz kompleksowego multilateralizmu". Delegaci wyrazili poparcie dla poczynań na arenie międzynarodowej zgodnie z normami ONZ oraz z nadrzędnymi zasadami pokoju, bezpieczeństwa, demokracji, praw człowieka, fundamentalnych swobód obywatelskich oraz rozwijania współpracy w duchu solidarności, wzajemnego poszanowania, sprawiedliwości i równości. Wyrazili sprzeciw wobec stosowania środków nacisku (przymusu) niezgodnych z postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych i podkreślili konieczność ulepszenia systemu zarządzania sprawami globalnymi (global governance) oraz ustanowienia sprawnie funkcjonującego mechanizmu multilateralnego. Wymaga to zwiększenia udziału i roli krajów rozwijających się, a także kobiet w organizacjach i w instytucjach międzynarodowych. Niezbędne jest też gruntowne zreformowanie ONZ, szczególnie Rady Bezpieczeństwa, oraz włączenie do niej przedstawicieli krajów rozwijających się, szczególnie Brazylii, Indii i Afryki Południowej. Analogiczne reformy należy przeprowadzić jednocześnie w WTO (Światowej Organizacji Handlu) wprowadzając doń więcej krajów rozwijających się, zwłaszcza najsłabiej rozwiniętych. Delegaci opowiedzieli się za uczciwym i o orientacji rynkowej systemem handlu artykułami rolno-spożywczymi, za położeniem kresu pladze głodu na świecie, za bezpieczeństwem żywnościowym, za poprawą jakości żywienia oraz za zrównoważonym systemem rolno-spożywczym. Zaprotestowali wobec stosowania nielegalnych środków nacisku, jak np. sankcje oraz zażądali gruntownego zreformowania instytucji spod znaku Bretton Woods, a także zwiększenia reprezentacji krajów rozwijających się i tzw. rynków wschodzących (emerging markets) w nowym systemie bankowo-finansowym.

Rozdział II pt.: „Tworzenie otoczenia (środowiska) dla pokoju i rozwoju". W II Deklaracji wyrażono głębokie zaniepokojenie z powodu trwających konfliktów zbrojnych na świecie i zażądano ich pokojowego rozwiązywania oraz zwiększenia udziału kobiet w procesach pokojowych. Zadeklarowano poparcie dla globalnego multilateralizmu i dla wiodącej roli ONZ. Kraje członkowskie BRICS będą nadal współdziałać w zakresie regeneracji gospodarki światowej po pandemii i udzielania pomocy w odbudowie krajom dotkniętym wojnami. W sytuacjach wojennych i konfliktowych należy bezwzględnie przestrzegać norm prawa humanitarnego. (Cytat): „należy stosować afrykańskie rozwiązania wobec problemów afrykańskich". Szczególne zaniepokojenie budzą konflikty toczące się obecnie w Sudanie, w Nigrze i na obszarach Sahelu (tzn. Afryki subsaharyjskiej). W II Deklaracji wyrażono również poparcie dla zapewnienia niezależności i suwerenności Libii i dla uregulowania problemów spornych na terenie Sahary Zachodniej.

Na Bliskim Wschodzie zauważalne pewne pozytywne przemiany np. w stosunkach Iran - Arabia Saudyjska, w staraniach o suwerenność Jemenu oraz o integralność terytorialną i również o suwerenność Syrii. Natomiast przedmiotem niepokoju jest trwająca nadal izraelska okupacja na Zachodnim Brzegu (West Bank) oraz nielegalna rozbudowa izraelskich osiedli mieszkaniowych tamże. BRICS będzie pomagał w dalszym ciągu uchodźcom palestyńskim i podejmował starania celem ulżenia doli Palestyńczyków. Wśród innych ośrodków napięć i trudności występujących na świecie wymieniono, w szczególności, Haiti i Ukrainę. Tej poświęcono ważne stwierdzenia zawarte w 19 punkcie II Deklaracji. (Cytat): „podtrzymujemy stanowiska naszych państw dotyczące konfliktu na i wokół Ukrainy. Odnotowujemy z uznaniem stosowne propozycje mediacyjne i oferty pomocy zmierzające do pokojowego uregulowania tego konfliktu poprzez dialog i dyplomację, czego przykładem była misja pokojowa przywódców afrykańskich (do Moskwy i Kijowa - aut.) i zaproponowana przez nią droga wiodąca do pokoju".

W II Deklaracji wyrażono także poparcie dla kroków zmierzających do rozbrojenia oraz do nierozprzestrzeniania broni (także masowej zagłady tzw. A-B-C czyli atomowych, bakteriologicznych i chemicznych). Na drodze dyplomatycznej należy uregulować problem zbrojeń nuklearnych Iranu (tzw. Iran nuclear issue). Ponadto, trzeba powstrzymać wyścig zbrojeń w kosmosie i nie rozmieszczać tam różnych rodzajów broni. Co bardzo ważne, w II Deklaracji zawarto ostre potępienie terroryzmu i ekstremizmu oraz oceniono, że (cytat): „terroryzm nie powinien być kojarzony z żadną religią, narodowością, cywilizacją czy grupą etniczną. BRICS odrzuca podwójne miary w zakresie przeciwstawiania się terroryzmowi i ekstremizmowi prowadzące w efekcie tylko do intensyfikacji terroryzmu. Tym bardziej, że wykorzystuje on nowe technologie multimedialne w swoich celach, w związku z czym konieczne jest ustanowienie odpowiedniego systemu bezpieczeństwa w tej mierze".

Rozdział III pt.: „Partnerstwo na rzecz wzajemnego przyspieszonego wzrostu (gospodarczego)". (Cytat): „niezrównoważone wyzwalanie się z szoku i z trudów spowodowanych przez pandemię zwiększa brak nierówności w skali światowej i spowalnia tempo wzrostu gospodarczego. W związku z tym niezbędne jest poszukiwanie globalnego konsensusu w kwestii polityki ekonomicznej celem niedopuszczenia do ryzyka systemowego załamania gospodarczego i fragmentaryzacji (rozczłonkowania) finansowego". Państwa członkowskie BRICS wytwarzają łącznie 1/3 ogólnej masy żywności produkowanej na świecie. W tym kontekście opowiadają się one za doskonaleniem w pełni zrównoważonego rolnictwa oraz za bezpieczeństwem żywnościowym nie tylko w ramach BRICS lecz również w skali globalnej. Co więcej, bardzo groźne jest zbyt wysokie zadłużenie państw, podnoszenie stóp procentowych, zaostrzanie warunków finansowania, co w sumie pogarsza dolegliwości (kłopoty) zadłużeniowe w wielu krajach. W tej sytuacji problem zadłużenia powinien zostać uregulowany we właściwy sposób, aby ułatwić regenerację (odrodzenie) gospodarcze po pandemii i po innych kryzysach. Istotne znaczenie w tej mierze ma G20, która też stara się poszukiwać rozwiązań w stosunku do istniejących wyzwań globalnych. Pomocne w tych staraniach jest również stosowanie mechanizmów cyfrowych sprzyjających ożywieniu i rozwojowi gospodarki światowej.

W II Deklaracji wyrażono poparcie dla Agendy 2063 zaprogramowanej przez Unię Afrykańską oraz - generalnie - dla wysiłków podejmowanych przez Afrykę w celach integracyjnych na tym kontynencie, a także dla działalności Afrykańskiej Kontynentalnej Strefy Wolnego Handlu. BRICS zobowiązuje się do umacniania powiązań partnerskich z Afryką szczególnie w takich dziedzinach gospodarczych, jak: uprzemysłowienie, rozbudowa infrastruktury, bezpieczeństwo żywnościowe, modernizacja rolnictwa, ochrona zdrowia, zmiany klimatyczne oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju dla całej Afryki i umacnianie partnerskich powiązań z nią w ramach Nowej Rewolucji Przemysłowej. BRICS popiera też propozycję włączenia Unii Afrykańskiej do G20 jeszcze w trakcie Konferencji na szczycie tej Grupy w New Delhi. Cel strategiczny polega na wydobyciu Afryki z marginesu globalnego systemu gospodarczego i handlowego, w czym ważną rolę mogą odgrywać również afrykańskie przedsiębiorstwa mikro, małe i średnie.

BRICS będzie promować tworzenie nowych miejsc pracy i zwiększanie zatrudnienia celem zrównoważonego rozwoju z jednoczesnym likwidowaniem zjawiska pracy dzieci w gospodarce. Ważne wysiłki będą podejmowane celem regeneracji i ożywienia turystyki w skali międzynarodowej, przestrzegania praw autorskich itp. Poważnego zastanowienia wymaga, ponadto, wykorzystywanie krajowych walut w transakcjach gospodarczych oraz doskonalenie

systemów i narzędzi regulowania płatności w obrocie międzynarodowym. Odpowiedni raport w tych kwestiach zostanie przedstawiony na kolejnej XVI Konferencji na szczycie w Rosji. Dla realizacji tych postulatów ważną rolę odgrywać będzie Nowy Bank Rozwoju, rozbudowa struktury inwestycyjnej oraz partnerska współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami państwowymi i prywatnymi.

Rozdział IV pt.: „Partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju". W II Deklaracji wyrażono poparcie dla ONZ-owskiej Agendy ws. zrównoważonego rozwoju w 3 płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i ekologicznej oraz wyeksponowano potrzebę gromadzenia sił i środków w celu pomyślnej realizacji tego programu. BRICS uważa, że konferencja na szczycie ws. zrównoważonego rozwoju świata, jaka odbędzie się w Nowym Jorku we wrześniu 2023 r. oraz analogiczna Konferencja Przyszłości we wrześniu 2024 r. mogą przyczynić się do zwiększenia zaangażowania państw celem efektywnej realizacji zadań ww. Agendy, szczególnie zmniejszenia skali ubóstwa na świecie, złagodzenia negatywnych skutków zmian klimatycznych, promowania racjonalnego i zrównoważonego wykorzystywania gruntów, oszczędnego gospodarowania wodą i ochrony różnorodności gatunków. Trzeba zwalczać nielegalny handel dzikimi zwierzętami i dziczyzną. We wszystkich tych staraniach duże znaczenie ma korzystanie z nowoczesnych technologii, innowacyjne rozwiązania, doskonalenie współpracy międzynarodowej, powiązania partnerskie pomiędzy przedsiębiorstwami państwowymi i prywatnymi oraz współpraca na linii Południe - Południe. Jednak BRICS docenia fakt, że istnieje określony potencjał współpracy w zakresie racjonalnego oraz zrównoważonego wykorzystywania czynnika różnorodności gatunków w przedsiębiorczości (w działalności gospodarczej) celem wspierania regionalnego rozwoju gospodarczego, uprzemysłowienia, tworzenia nowych miejsc pracy oraz możliwości prowadzenia zrównoważonej działalności gospodarczej.

Istnieje pilna potrzeba promowania i umacniania multilateralnej reakcji świata na zmiany klimatyczne. W związku z tym (cytat): „czynniki realizacyjne powinny zostać zwiększone przez kraje rozwinięte łącznie z odpowiednim i terminowym przekazywaniem niezbędnych środków finansowych także celem rekompensowania kosztów naprawiania poniesionych strat i zniszczeń w krajach rozwijających się, ze współpracą techniczną, ze zwiększaniem potencjału reagowania i z udostępnianiem technologii niezbędnych dla ochrony klimatu. Kraje rozwinięte powinny spełniać swe zobowiązania wobec krajów rozwijających się do wpłacania 100 mld USD rocznie (w latach 2020-2025) z przeznaczeniem na ochronę klimatu oraz pomagać im w przechodzeniu do fazy gospodarek o niewielkim zużyciu węgla, a także o niskiej emisji gazów przemysłowych do atmosfery. BRICS wyraża poparcie dla XXVIII konferencji Stron porozumienia klimatycznego ONZ, która odbędzie się w Dubaju w 2023 r. (COP 28 = Conference of Parties 28) oraz dla kandydatury Brazylii zamierzającej zorganizować COP 30, w roku 2025. (Cytat):„kroki podejmowane celem łagodzenia skutków zmian klimatycznych i konsekwencji niszczenia różnorodności gatunków powinny być zgodne z zaleceniami ŚOH (WTO) i nie stanowić poczynań arbitralnych, nieuzasadnionej dyskryminacji czy też zakamuflowanych restrykcji w stosunku do handlu międzynarodowego, jak również nie stwarzać zbędnych przeszkód dla tegoż handlu".

Ponadto, w II Deklaracji eksponuje się potrzebę zwiększania kolektywnego potencjału w zakresie profilaktyki (prewencji) w odniesieniu do ewentualnych przyszłych wybuchów

pandemii, odpowiednich przygotowań do niej i przeciwstawiania się jej wspólnymi siłami. W dokumencie zostały także zawarte zdecydowane zalecenia w zakresie rozwijania i doskonalenia współpracy pomiędzy Stronami w następujących dziedzinach: medycyna tradycyjna i nuklearna, konstelacja satelitarna, problematyka ludnościowa, klęski żywiołowe, wzajemne uznawanie dyplomów akademickich i kwalifikacji zawodowych obywateli, oświata z zastosowaniem metodologii cyfrowej oraz energetyka mająca szczególnie ważne znaczenie w realizacji zadań wynikających z Agendy 2030 (tzw. SDG 30 = Sustainable Development Goals 30; przy czym energia powinna pochodzić z różnych źródeł jak np.: energia odnawialna, bio paliwa, hydroenergia, paliwa węglowodorowe, energia nuklearna, wodorowa itp.).

Rozdział V pt.: „Rozszerzanie wymiany społecznej" („people-to-people exchanges"). W tej materii w II Deklaracji zawarte są obfite zalecenia w sprawie doskonalenia i rozszerzania współpracy pomiędzy państwami członkowskimi BRICS w odniesieniu do: młodzieży (jako „siły motorycznej w realizacji zadań wynikających z Agendy 2030"), przedsiębiorców, kobiet (celem zwiększenia ich roli w realizacji zadań rozwojowych), uczonych, partii politycznych, ludzi kultury i sztuki, instytucji ochrony zabytków, sportu i turystyki, reformatorów urbanizacji i in.

Rozdział VI pt.: „Sprawy organizacyjne" („Institutional Development"). BRICS będzie współpracował i postępował naprzód w duchu solidarności, umacniania międzynarodowego partnerstwa strategicznego, podejmowania poczynań praktycznych zmierzających do osiągnięcia odpowiednich rezultatów („practical results oriented cooperation"). W II Deklaracji wyrażono podziękowanie władzom RPA - Gospodarzom XV Konferencji - za sprawne zorganizowanie obrad, a w szczególności, za zaproszenie licznych gości zagranicznych („BRICS Friends") zainteresowanych członkowstwem w tej Organizacji. Tymczasem podjęto uchwałę ws. zaproszenia 6 nowych państw, które staną się pełnoprawnymi członkami BRICS poczynając od 01.01.2024 r. Są to: Republika Argentyny, Arabska Republika Egiptu, Federalna Demokratyczna Republika Etiopii, Islamska Republika Iranu, Królestwo Arabii Saudyjskiej i Zjednoczone Emiraty Arabskie. Jednocześnie przygotowana zostanie na XVI Konferencję na szczycie lista i tryb zaproszenia kolejnych państw członkowskich do udziału w BRICS. Wyrażono pełne poparcie dla Federacji Rosyjskiej za objęcie rotacyjnego przewodnictwa w BRICS na następny rok oraz za wolę zorganizowania XVI Konferencji na szczycie w Kazaniu, w roku 2024.

Dobre perspektywy?

Przedstawione powyżej całe bogactwo, kompleksowość i różnorodność treści merytorycznych XV Konferencji, jej ocen, analiz, zamiarów i propozycji programowych uzasadnia i potwierdza w pełni zaprezentowaną na wstępie opracowania tezę o wyjątkowości i o bezprecedensowym charakterze tejże Konferencji. Zapoczątkowała ona jakościowo nowy etap czy też wręcz Nową Erę w ewolucji BRICS. Nie ma na świecie drugiej takiej organizacji, która mogłaby być do BRICS-u porównywana i zdolna do sprostania mu. Chyba najlepszym tego dowodem jest ogromny stale rosnący potencjał BRICS i to pod każdym istotnym względem. A także fakt, że coraz więcej państw garnie się do członkowstwa w nim, a nie w dyktatorskich i imperialnych organizacjach neoliberalnych, których epoka mija wraz z tym, jak BRICS wkracza w swoją Nową Erę. Znamienne jest także to, że podejmuje on kompleksowo i efektywnie najistotniejsze problemy (np. zmiany klimatyczne, regeneracja gospodarcza, ochrona zdrowia, lepsza

przyszłość i in.) dotykające wszystkich państw, narodów i obywateli, także w krajach imperialno-neoliberalnych. Przy czym BRICS czyni to w duchu nowatorskiego humanizmu, dla dobra całej cywilizacji i z poszanowaniem dla godności człowieczej.

Decyzje makro, nowatorskie propozycje i śmiałe rozwiązania programowe przyjęte na XV Konferencji sprawiają, że - niezależnie od ogromnych trudności kryzysowych na świecie - BRICS podejmuje najpierw kompleksowe i multilateralne działania naprawcze, a następnie kroki zmierzające do pomyślnego i do zrównoważonego rozwoju całego świata. Jak mówiono w Johannesburgu, przyczyniać się to będzie nie tylko do tworzenia nowego „krajobrazu międzynarodowego" ale też do budowania nowego układu sił globalnych oraz do ustanowienia sprawiedliwego, pokojowego, multilateralnego i bezpiecznego ładu światowego. W tym rozumieniu, cywilizacja ludzka może i powinna wkroczyć w nowy etap swego rozwoju - odrzucając nieprawidłowości i błędy z przeszłości oraz budując lepszą innowacyjną przyszłość dla wszystkich obywateli Ziemi. Zatem, przeanalizujmy pokrótce najważniejsze nowości BRICS-owskie mające niemałe szanse powodzenia realizacyjnego w bliższej i w dalszej przyszłości:

Aspekty geopolityczne - XV Konferencja potwierdziła, że BRICS, zwłaszcza w rozszerzonym kształcie, wyrasta na wiodącą i na przewodnią siłę motoryczną rozwoju światowego mającą, co ważniejsze, niezbędne przesłanki i możliwości teoretyczne oraz praktyczne dla realizacji swych programów w różnych układach: ogólnoświatowym (a nawet kosmicznym), Globalnego Południa, stosunków Południe - Północ, doskonalenia systemu zarządzania sprawami światowymi i in. W ten sposób BRICS może stać się pionierem w zakresie pozytywnej ewolucji cywilizacji ludzkiej, odbudowy zniszczeń neoliberalnych, uratowania życia na Ziemi i wyprowadzenia świata na drogę nowatorskiego rozwoju. Bez wątpienia, urzeczywistnianie BRICS-owskiej całościowej koncepcji wielobiegunowego ładu międzynarodowego, lepszej wspólnej przyszłości dla wszystkich ludzi, jego wizji pokoju, bezpieczeństwa i współpracy itp. nie będzie zadaniem łatwym. A to z uwagi na szalony upór i opór ze strony sił starego, a szczególnie: hegemonizmu, ekspansjonizmu, dyktatu, militaryzmu, wyścigu zbrojeń, metod siłowych, neoliberalizmu, neokolonializmu, neokonserwatyzmu, „demokracji" zachodniej, tzw. „kolorowych rewolucji", zwolenników nowej „zimnej wojny" itp. Jednakowoż, po gruntownej i po nieuchronnej zmianie układu sił na korzyść nowego, jego globalne i multilateralne wizje rozwoju świata mogą być skutecznie realizowane na drodze pokojowej. Wiele wskazuje już na to, że siły starego nie wytrzymają konkurencji z siłami nowego. Trwały pokój i bezpieczeństwo musi zastąpić zimną czy nawet gorącą wojnę, a partnerska i równoprawna współpraca wyeliminuje metody wulgarnego wyzysku i neokolonializmu. BRICS będzie się starać o odstąpienie od anachronicznego ładu pojałtańskiego i o zreformowanie systemu ONZ, szczególnie Rady Bezpieczeństwa oraz o usunięcie anomalii bankowo-finansowej spod znaku Bretton Woods. Znamienne, że w trakcie XV Konferencji nie poruszano problematyki militarnej czy zbrojeniowej w mocarstwach członkowskich.

Zagadnienia gospodarcze - mocarstwa członkowskie BRICS mają pełną świadomość, iż gospodarka stanowi fundament materialny zamierzonych przemian i transformacji globalnych. Póki co jednak, jest to fundament niezwykle kruchy i zdruzgotany przez neoliberalizm i neokolonializm. Dlatego też odbudowa, regeneracja i uzdrowienie (recovery) gospodarstwa światowego oraz sytuacji ekonomicznej na wszystkich kontynentach, w regionach i w

poszczególnych krajach ma priorytetowe znaczenie w działalności BRICS. XV Konferencja uwypukliła to z całą mocą eksponując konieczność wyprowadzenia świata z obecnej zapaści kryzysowej, jego odrodzenia gospodarczego i wprowadzenia cywilizacji na drogę długofalowego zrównoważonego rozwoju. Powinien to być „zielony rozwój" zapewniający harmonijne współistnienie człowieka i przyrody. Potrzebne jest także powszechne rozbrojenie i demilitaryzacja gospodarki globalnej, w wyniku czego uzyskane środki można by przeznaczyć na cele rozwojowe. Zapewnienie ludziom bezpieczeństwa sensu largo, tzn. we wszystkich niezbędnych dziedzinach, jest i będzie priorytetem najwyższej rangi w poczynaniach BRICS.

Ponadto, jest bardzo wiele do zrobienia oraz do naprawienia szkód i błędów przede wszystkim w sprawach gospodarczych natury makro; a mianowicie (przykładowo): powstrzymanie kryzysu globalnego i kryzysów szczegółowych - surowcowego, żywnościowego, energetycznego, transportowego, zdrowotnego, i ekologicznego oraz ustanowienie skutecznych zapór antykryzysowych, zapewnienie regeneracji gospodarczej, wyrównanie dysproporcji rozwojowych, dochodowych, technologicznych i in. między Globalnym Południem a Globalną Północą, zreformowanie już niewydolnego starego systemu gospodarczo-finansowego i wprowadzenie nowego systemu oraz skutecznej metodologii i koordynacji zarządzania nim itd. Świat oczekuje też od BRICS efektywnego uregulowania całego multum bardziej szczegółowych problemów gospodarczo-społecznych, jak np.: zlikwidowanie głodu i ubóstwa, powstrzymanie korupcji i prania brudnych pieniędzy, złagodzenie jarzma kredytowego i manipulowania stopami procentowymi, zaprzestanie rabunkowej eksploatacji bogactw naturalnych, szczególnie z Globalnego Południa, położenie kresu dominacji dolara amerykańskiego w globalnym handlu i w inwestycjach, wprowadzenie własnej waluty rozrachunkowej w ramach BRICS, tworzenie nowych miejsc pracy oraz ograniczanie skali bezrobocia, powszechne wykorzystywanie nowoczesnych technologii i innowacji w celach stymulowania rozwoju gospodarczego itp.

Problematyka społeczna - XV Konferencja uwydatniła potrzebę znacznego postępu w zakresie wymiany międzyludzkiej (people-to-people exchange) nie tylko w ramach BRICS lecz znacznie szerzej. Bowiem lepsza wiedza i wzajemne zrozumienie tworzy sprzyjającą atmosferę dla trwałego pokoju i dla rozwoju współpracy gospodarczej i in. BRICS będzie podejmować zwiększone starania w tej dziedzinie w duchu autentycznego humanizmu, równości i poszanowania w stosunku do różnych cywilizacji, narodów, narodowości, grup etnicznych, płci, religii i in.; z jednoczesnym przeciwstawianiem się tendencjom i poglądom antyludzkim, jak np.: rasizm, faszyzm, nacjonalizm, szowinizm, ksenofobia, dyskryminacja itp. BRICS będzie zmierzał do przywrócenia odpowiednich relacji i proporcji pomiędzy szybkim przyrostem ludności świata a potrzebami zapewnienia jej godziwych warunków życia, nauki i pracy, ograniczania skali analfabetyzmu w świecie itp. Jest to zadanie niezwykle odpowiedzialne a jednocześnie bardzo trudne do zrealizowania bowiem zaległości są zbyt duże. Przeciwstawiamy się zbrodniczym podszeptom rozmaitych neomalthusianistów zmierzających do zmniejszenia liczby ludności świata od ponad 8 do około 2 miliardów. Jakimi sposobami?

Troska o elementarne potrzeby człowieczeństwa nie oznacza bynajmniej zaniedbywania w kontaktach międzyludzkich potrzeb wyższego rzędu - kulturalnych, oświatowych, naukowych, turystycznych, sportowych itp. Znamienne jest też orientowanie się BRICS ku kobietom i ku młodzieży w procesie budowania nowego świata w Nowej Erze. Wszystkie poczynania w tych

dziedzinach zmierzają do swoistej unifikacji i do konsolidowania wielkiej rodziny człowieczej, łagodzenia przepaści i dysproporcji w warunkach jej egzystencji oraz sprawienia, aby człowiek rzeczywiście „brzmiał dumnie". Służyć temu też będą poczynania w zakresie zwalczania terroryzmu, narkomanii, przestępczości, patologii oraz troski o losy uchodźców, migrantów, narkomanów, tzw. ludzi wykluczonych na margines społeczny i ofiar przeróżnej przemocy.

Katastrofa ekologiczna - stanowi chyba największą zbrodnię przeciwko ludzkości popełnioną przez kolonializm, kapitalizm, imperializm i neoliberalizm opętany żądzą zysku i dążeniem do panowania nad światem. Gdyby trwała ona (zbrodnia) nadal, to już relatywnie niedługo miliardy ludzi nie miałyby czym oddychać, co pić i czym pożywiać się. Bowiem skala zanieczyszczenia i zatruwania powietrza, wody i gleby jest już przeogromna, a poczynania prewencyjne, profilaktyczne i naprawcze podejmowane na niby przez tzw. społeczność międzynarodową są przeraźliwie nieskuteczne. Nic przeto dziwnego, że postępuje równocześnie pustynnienie gleby, wycinka lasów szczególnie tropikalnych (tzw. deforestacja), i inne negatywne zjawiska. One, z kolei, powodują, wespół z procesami naturalnymi, gwałtowne ocieplenie atmosfery ziemskiej i wód oceanicznych, groźne zmiany klimatyczne, a - w ślad za tym - susze, powodzie, tajfuny, pożary itp., które pociągają za sobą coraz liczniejsze ofiary w ludziach i straty materialne pogarszające coraz bardziej sytuację gospodarczo-społeczną na świecie. Prawie cała Ziemia jest już okrutnie zanieczyszczona i dotarła do swoistej „Ściany Płaczu" w tym względzie. To jest dramatyczne „błędne koło" wydarzeń, czy wręcz obłędna „spirala zniszczenia i śmierci". Życzmy sobie, aby BRICS przyczynił się w maksymalnie możliwym stopniu do powstrzymania tego „koła" i tej „spirali" oraz do ratowania w ten sposób ludzi, fauny i flory oraz różnorodnych gatunków (biodiversity) też zagrożonych unicestwieniem. Są to więc zadania na miarę Herosa i Herkulesa, a ich realizacja mogłaby doprowadzić jednak do urzeczywistnienia ww. Agendy 2030 ws. zrównoważonego rozwoju świata i do zapewnienia jego zielonej przyszłości. Oby tak się stało dzięki polityce i praktyce Organizacji BRICS oraz jej sojuszników.

Sylwester Szafarz

Załącznik:
II Deklaracja z Johannesburga